

UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN IAȘI
FACULTATEA DE LITERE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE STUDII FILOLOGICE

METAMORFOZE ȘI ANAMORFOZE ARHETIPALE ÎN
***ASUNTOS DE UN HIDALGO DISOLUTO* DE HÉCTOR**
ABAD FACIOLINCE

Rezumatul tezei de doctorat

Conducător de doctorat:

Prof. univ. dr. hab. Cojocaru Dragoș

Doctorandă:

Ienceanu A. Lavinia

ANUNȚ

La data de **23 septembrie 2021**, ora **09:30**, în **Sala de seminar „Al. Dima”**, drd. **IENCEANU A. Lavinia** va susține în ședință publică teza de doctorat cu titlul **„Metamorfoze și anamorfoze arhetipale în *Asuntos de un hidalgo disoluto* de Héctor Abad Faciolince”**, în vederea obținerii titlului științific de doctor în domeniul **FILOLOGIE**.

Comisia de doctorat are următoarea componență:

Președinte:

Prof. univ. dr. **Lăcrămioara PETRESCU**, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Conducător de doctorat:

Prof. univ. dr. **Dragoș COJOCARU**, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Referenți:

C. S. I dr. **Gabriela HAJA**, Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide” Iași, Filiala Academiei Române

Prof. univ. dr. **Coman LUPU**, Universitatea din București

Prof. univ. dr. **Enrique Javier NOGUERAS VALDIVIESO**, Universitatea din Granada, Spania

Vă invităm să participați la ședința de susținere a tezei.

Teza poate fi consultată la Biblioteca Facultății de Litere.

Cuprins

Introducere

1. Argument.....	1
1.1. Sinteza intenției de cercetare..	1
1.2. Motivația alegerii.....	1
1.3. Originalitate.....	2
2. Teză.....	2
3. Metodologie.....	3

Partea întâi: Preliminarii teoretice

I. Cadru conceptual și direcții de cercetare.....	5
I.1. Invarianții.....	10
I.2. Arhetipul și Imaginarul.....	11
I.3. Arhetipologia culturală.....	15
I.4. Mitocritica, mitanaliza, mitodologia lui Gilbert Durand.....	17
I.5. Arhetip, anarhetip și eshatip în cadrul arhetipologiei ca metodă comparatistă	19
I.6. Identitate și alteritate.....	23
I.7. Intertext. Influență. Paratext. Parodie. Pastișă.....	30
I.7.1. Intertextualitatea.....	32
I.7.1.1. Bahtin.....	32
I.7.1.2. Kristeva.....	33
I.7.1.3. Genette.....	34
I.7.1.4. Nuanțări și completări ale taxonomiei genettiene.....	35
I.7.2. Intertextualitate și influență.....	37
I.7.3. Palimpsestul genettian. Transformare și imitație. Parodie și pastișă.....	40
II. Versiuni, distorsiuni, extensiuni, subversiuni și mutații donquijotești în literatura universală.....	46
III. Héctor Abad Faciolince: „Generația mutantă” și romanul de „gen incert”.....	50

**Partea a doua: Don Gaspar Medina Urdaneta – “rod târziu”,
“floare a râului” și epitom timpuriu**

I. Consonanțe și disonanțe donquijotești. <i>Quijotada, quijotidad, quijotería, quijotismo</i>.....	67
I.1. Itinerariu filosofico-psihianalitic.....	67
I.1.1. Peștera din Montesinos dongaspariană	68
I.1.2. Echinomorfismul spiritului. Cal și călăreț	73
I.1.3. Barataria postmodernă. De la sentimentul misiunii la nonsensul existențial.....	77
I.1.4. Leagănul literar. Refugii și subterfugii dongaspariene.....	103
I.2. Avataruri erotice ale Dulcinee. De la o dulcinee de Torino la forajul Sinelui și regăsirea Animei.....	110
I.2.1. Cunegunda Bonaventura.....	113
I.2.2. Ángela Pietragrúa.....	118
I.2.3. <i>Persona</i> vs. umbra. Arhetipul social și cerberii inconștientului.....	136
I.2.4. Câinele: htonicul psihopomp și prometeic.....	145
I.2.5. Simbolismul oniric.....	149
I.2.6. Anima.....	152
I.3. Suicidul sau înrobitoria dezrobire. Către o perspectivă sinucigașă.....	183
I.3.1. Pantofii și calapodul existențial.....	195
I.3.2. În răspărul vitalismului hispano-american. Thanatofilie și nihilocentrism columbian	197
I.3.3. Mineitatea. Conduita suicidară sub lupa noologiei abisale.....	208
I.3.4. Travaliul suicidar. Nostos și matricialitate tanatică	214
I.3.5. Chip, mască, litera spiritului și spiritul literei. Cavalerismul voinței de stil.....	237

I.3.6. Metamorfozele spiritului. Prefacerile literei.....	243
--	-----

II. Consonanțe și disonanțe picaresci vs. candidiene.

Ingenuitate, ingeniozitate și tiranie.....	254
---	------------

II.1. Itinerarii anabasice și catabasice. Către un <i>hyperanthropos</i> blagian	256
---	-----

II.2. Sclavi și stăpâni: voința de putere, revolta și resentimentul.....	257
---	-----

II.3. Gaspar Medina Urdaneta: de la ingenuitate la ingeniozitate sau viceversa?.....	260
---	-----

Observații finale.....	270
-------------------------------	------------

Concluzii.....	275
-----------------------	------------

Bibliografie.....	280
--------------------------	------------

Anexe.....	316
-------------------	------------

Anexa nr. 1.....	I
------------------	---

Anexa nr. 2.....	II
------------------	----

1. Argument

Lucrarea de față își propune analiza poeticii personajului Gaspar Medina Urdaneta – protagonistul romanului *Asuntos de un hidalgo disoluto* (1994) al scriitorului columbian Héctor Abad Faciolince – printr-o raportare comparativ-contrastivă la arhetipul literar donquijotesc, precum și la cel al eroului picaresc, respectiv la eroul candidian al lui Voltaire. În egală măsură, demersul nostru se bazează pe lectura palimpsestică a romanului hispano-american postmodern luat în discuție, cercetarea vizând, de asemenea, reliefarea țesăturii narative meta- și intertextuale romanești, precum și a rolului pe care literatura îl joacă în traiectoria și devenirea personajului investigat.

Surprinderea provocată de constatarea faptului că romanul de debut al romancierului columbian în cauză a fost pe nedrept subapreciat, lăsat într-un con de umbră și eclipsat de alte romane ale aceluiași autor – premiate și ecranizate ulterior – a condus la nașterea dorinței personale de a deplasa accentul pus în cadrul literaturii de specialitate cu precădere pe dimensiunea picarescă și parodică a protagonistului acestuia, spre analizarea temeinică a virtualităților donquijotești și a ecourilor cervantine încă neexplorate, abordate doar tangențial în literatura de specialitate, spre studierea latențelor candidiene neidentificate anterior, și, nu în ultimul rând, spre aprofundarea dimensiunii sale picaresce, pe care nu o negăm. În acestea rezidă principala **motivație** a demersului nostru.

Ipoteza de la care am plecat o constituie faptul că, în cadrul imaginarului remitologizant al romanului postmodern hispano-american, matricea arhetipală în care se dezvoltă protagonistul este una donquijotescă, nu picarescă, iar, cu toate că în don Gaspar Medina Urdaneta descoperim un donquijote atipic, tocmai elementele sale idiosincrasice, contrastante cu trăsăturile definitorii ale prototipului cervantin, îl pot încetățeni, în fond, pe cel dintâi drept un donquijote tipic pentru cultura-sursă.

În acest sens, **obiectivele** lucrării noastre au fost:

- identificarea proceselor prin care mitul donquijotesc, recesiv în literatura universală, a fost reactivat și

revitalizat în romanul de debut al lui Héctor Abad Faciolince;

- demonstrarea donquijotismului constitutiv al lui don Gaspar Medina Urdaneta, protagonistul romanului;
- stabilirea gradului de deviere de la baza arhetipală donquijotescă și analizarea mutațiilor și a metamorfozelor arhetipale ale protagonistului în lumina reminiscentelor complexului postcolonial de adaptare identificat;
- evidențierea complexității și a valorii tipologiei arhetipale mixte, alchimizate, columbiene prin identificarea măsurii în care, în protagonistul romanesc vizat, ipostazele arhetipale de donquijote, *pícaro* și candid coincid, fuzionează, contrastează, se completează sau complementează, suprapunându-se peste arhetipurile primordiale: cel hristic, proteic, prometeic, ulisian, tezeic, procustian, faustic, orfeic, hamletian etc.;
- extinderea și conturarea potențialului hermeneutic al protagonistului prin reliefaarea tuturor figurilor arhetipale întrepătrunse, care se metamorfozează, încrucișează, opun sau suprapun în profilul mitic al acestuia, dar care funcționează în mod organic;
- decelarea în imaginarul mitomorfic romanesc a mitemelor specifice, latente și patente, precum și a situațiilor, traseelor, tiparelor, proceselor, schemelor, structurilor, simbolurilor și chipurilor arhetipale revelatorii pentru spiritul epocii și al culturii-sursă;
- reperarea izotopiilor, a personajelor itinerante, structurilor rezonante, preluărilor mascate din romanul abadfaciolincean, care de- și remitizează simultan, precum și a omologiilor dintre reprezentările, situațiile, figurile, simbolurile, funcțiile, atributele arhetipale și variantele prototipice ale acestora;
- cercetarea comparativ-contrastivă a eșafodajelor temperamentale și caracteriale ale tipologiilor arhetipale aduse în discuție și sublinierea specificității protagonistului hispano-american prin prisma evidențierii tiparelor idiosincrasice care îl individualizează pe acesta,

și explorarea virtualităților supranaționale ale profilului dongasarian;

- argumentarea convingerii personale cu privire la faptul că *Asuntos de un hidalgo disoluto* este departe de a fi o simplă “subversiune” de factură parodică a cavalerului rătăcitor spaniol, fiind mai curând o versiune restauratoare *sui generis*, cu latențe pregnant alegorice, reprezentativă pentru paradigma hispano-americană, și cu potențial de extrapolare spre întreaga condiție umană.

2. Metode de lucru

Dată fiind, pe de o parte dubla dimensiune, biopsihică și socio-culturală, a arhetipurilor, iar pe de altă parte, natura **hibridă, contradictorie, ambiguă, polimorfă** și, prin urmare, **plurivalentă** a personajului abadfaciolincean supus analizei, complexitatea acestuia a impus necesitatea asumării unui demers hermeneutic la rândul-i pluralist, fundamentat pe o abordare inter- și chiar transdisciplinară, antrenând concepte, coordonate, metode și instrumente de investigație din sfera **literaturii universale comparate, a antropologiei literare, imagologiei, studiilor culturale, istoriei mentalităților, filosofiei ideilor, axiologiei, mitocriticii și mitanalizei, arhetipologiei, psihanalizei, psihologiei analitice, psihocriticii, sociologiei noologice, esteticii receptării** etc.

Fiind circumscris ariilor de investigație sus-menționate, demersul nostru mitanalitic se fundamentează pe metoda **structural-analitică, comparativ-contrastivă**. În virtutea acesteia, s-a avut în vedere analiza corpusului de texte primare cu scopul identificării izotopiilor discursive, sau, mai bine spus, a invarianților structurali, dar și a celor relaționali teoretico-literari ai operelor comparate. De asemenea, cercetarea noastră a vizat identificarea invarianților antropologici și teoretico-ideologici funciari – decelabili în structura de adâncime a textului pe cale intertextuală, prin pastişă sau alte mecanisme literare –, invarianți edificatori pentru respectiva *forma mentis* a protagonistului supus analizei. În paralel, s-a observat emergența trăsăturilor caracteristice tipologiilor arhetipale contrapunctive, urmărindu-se

deopotrivă **categorizarea** și coalescența acestora în creuzetul axiologic al protagonistului romanesc, dar mai ales felul în care acestea contribuie la conturarea specificității personajului literar vizat. Combinând cercetările **longitudinale** cu cele **transversale**, **studiul corelațional** care a stat la baza demersului nostru de **critică mitico-arhetipală** ne-a permis să analizăm în primul rând întreaga traiectorie a protagonistului, surprinzând în **diacronie** toate etapele sale biografice – aspecte rezumate în anexa I a lucrării–, iar, pe de altă parte, ne-a permis să punem în oglindă tipologia dongaspariană cu celelalte tipologii arhetipale vizate, facilitând inferența aspectelor principale ale fenomenului mitico-literar. Așadar, prin **observație directă**, **deducție** și **asociație** s-au studiat intertextemele și filosofemele identificate, s-au radiografiat influențele primite, apropierile și distanțările lui Gaspar Medina Urdaneta față de tipologiile livrești sus-numite, procedând în final **sintetic**, prin emiterea concluziilor, și **inductiv** în măsura în care ne-am propus să demonstrăm că acest donquijote atipic este, în fond, unul tipic postmodern hispano-american, epitomul endemic al unei *Weltanschauung* particulare, pe care el însuși o conceptualizează și întrupează, în baza interpretării, pe urmele lui *Don Quijote*, și a acestui roman columbian ca ficțiune alegorică. Nu în ultimul rând, **extrapolând** dinspre *Volksgeist*-ul hispano-american spre *Zeitgeist*, se evidențiază valența universal-simbolică pe care o dobândește protagonistul lui Abad Faciolince, care se face oglinda aspirațiilor șiangoaselor omului postmodern.

3. Originalitate

În lumina celor expuse anterior, originalitatea demersului nostru științific rezidă în asocierile personale propuse, care conturează o abordare holistică, pluriperspectivistă a tipologiei dongaspariene prea puțin investigate până în prezent în literatura de specialitate, și care este gândită în scopul de a surprinde originalitatea, complexitatea, avatarele, tiparele și simbolurile arhetipale aferente, care jalonează și vectorizează **evoluția** și **revoluția ontogenetică** a protagonistului. În același timp, însă, am avut în vedere valorificarea elementelor textuale, inter-, para-

și metatextuale edificatoare pentru caracterizarea personajului și construcția identității sale. Astfel, caracterul novator al proiectului de cercetare propus este dat de faptul că acesta se situează la confluența hermeneuticilor pozitive și a celor negative, respectiv a celor arheologice/reductive și instaurative/teleologice, mizând pe o abordare speculativă care le îngemănează prin asocierile personale propuse. În consecință, în vederea analizei protagonistului luat sub lupă, aceste două categorii de hermeneutici încetează să mai fie concurente pentru a se transforma în convergente și complementare, apte doar în acest fel să capteze și redea în toată complexitatea sa fenomenul socio-istorico-literar pe care eroul columbian îl personifică.

Dificultatea demersului nostru a fost amplificată de faptul că protagonistul primului roman abadfaciolincean – protagonist supus benevol și **automorfozei** – este unul cu o constituție **anamorfozată**. Mai precis, acesta este construit din elemente disparate, contradictorii și disonante, aparent antagonice, dar în fond fuzionante, simbiotice, rezultate în urma procesului de dezintegrare, pe care el însuși îl întreprinde, motiv pentru care acestea se pretează la interpretări la rândul lor **anamorfozante**, cu alte cuvinte distorsionante. În consecință, urmărind **metamorfozele** arhetipului literar dongasparian, am adoptat acele unghiuri hermeneutice pe care le-am considerat necesare configurării unui cadru de analiză integrator, care să redea imaginea de ansamblu cea mai fidelă și completă. Altminteri, aidoma efectului optic care nu se produce dacă nu se adoptă distanța optimă în cazul operelor de artă anamorfică, și receptarea protagonistului ar fi fost una trunchiată, departe de adevărul totalizator, *hidalgo*-ul de Medellín fiind pe nedrept redus la o simplă variantă a eroului picaresc, o variantă de anti-mit sau de anti-donquijote.

4. Structura lucrării

Lucrarea este structurată în două părți: partea întâi, intitulată: *Preliminarii teoretice*, și partea a doua, care reprezintă analiza propriu-zisă a dimensiunii arhetipale a romanului

columbian, fiind intitulată: *Don Gaspar Medina Urdaneta* – “rod târziu”, “floare a răului” și epitom timpuriu.

În ceea ce privește preliminariile teoretice, în vederea configurării cadrului conceptual și a trasării direcțiilor de cercetare, demersul transdisciplinar asumat a impus operarea preponderentă cu diversele categorii de **invarianți**, precum și cu reperele de analiză a **imaginarului poetic furnizate de literatura comparată**, dar și avansarea de pe teritoriul **mitocriticii** și al **mitanalizei** lui Gilbert Durand, precum și de pe terenul **psihologiei analitice** jungiene, bazate pe **arhetipurile** interpretate ca **invarianți culturali** și matrici ale spiritului. De asemenea, în cadrul arhetipologiei văzute ca metodă comparatistă, am recurs la valențele atribuite de Corin Braga noțiunilor de **anarhetip** și **eshatip** întrucât s-au dovedit extrem de utile în analiza poeziei protagonistului, figură centrală care se formează și manifestă anarhetipic – contrazicând schemele în vigoare –, dar ni se revelează în cadrul unei structuri românești eshatipice – treptat și tainic, printr-un camuflaj mitic, al cărui scenariu rezultă abia la final –, și funcționează mitico-arhetipal în paradigma postmodernității hispano-americane, care pune bazele unui canon alternativ.

În egală măsură și-au dovedit utilitatea teoriile cu privire la **intertextualitate**, precum și disocierea dintre **parodie** și **pastișă**, ca practici hipertextuale, făcută de Gerard Genette, întrucât, odată cântărite, valențele creatoare ale parodiei și pastișei ca strategii sau subterfugii de factură postmodernistă prin care se revehiculează, prelucrează, adaptează, transfigurează, revalorifică și reînnoiesc – prin reciclare și colaj –, vechile stiluri, deplasează accentul hermenutic dinspre interpretarea operei analizate ca subversiune, ca roman parodic, denaturator – așa cum a fost categorisit inițial –, și orientează spre ridicarea rescrierii românești abadfaciolinceene la rangul de versiune proprie, restauratoare și inovatoare deopotrivă. Mai mult decât atât, distincția conceptual-terminologică a **influenței** de intertextualitate, propusă de Mussarra-Schroeder, ne-a servit în discernerea filosofemelor și a intertextemelor itinerante între

operele de referință pentru H. Abad Faciolince și romanul său de debut.

Precedând analiza arhetipală propriu-zisă, după cum anticipează și titlul său (*Versiuni, distorsiuni, extensiuni, subversiuni și mutații donquijotești în literatura universală*), capitolul al doilea al primei părți face o trecere în revistă a mutațiilor suferite de către mitul donquijotesesc în literatură, în timp ce capitolul al treilea evidențiază trăsăturile formulei narative pe care scriitorul columbian o cultivă ca reprezentant al post-boom-ului hispano-american în general, al postmodernismului neoclasic, precum și al „generației mutante” columbiene în particular. La nivel taxonomic, romanul „de gen incert” pe care acesta îl propune poate fi situat la granița dintre **Bildungsroman, Künstlerroman, autobiografie, metaroman, roman cavaleresc, picaresc, bizantin, psihologic, de aventuri, de ucenicie, al condiției umane, al autodistrugerii, al crizei etc.**

Partea a doua a cercetării este împărțită în două capitole, cu subcapitolele aferente, primul capitol investigând consonanțele și disonanțele donquijotești rezultate în urma punerii în oglindă a personajului-prototip cervantin cu tipologia dongaspariană propusă de scriitorul columbian, în timp ce capitolul al doilea se axează pe evidențierea consonanțelor și disonanțelor picaresci și candidiene, altfel spus pe analiza asemănărilor și a deosebirilor stabilite între arhetipul literar picaresc, *Candid*-ul voltairean și don Gaspar Medina Urdaneta, urmărind parcursul acestuia din urmă de la ingenuitate la ingeniozitate și tiranie.

Astfel, capitolul I.1., *Itinerariu filosofico-psihanalitic*, recuperează din palimpsestul romanului columbian scene emblematice aparținând operei de referință cervantine detectabile la nivel hipotextual precum: coborârea în peștera Montesinos, scrutinul bibliotecii, guvernarea insulei Barataria. Mai mult decât atât, acesta explorează felul în care tiparul arhetipal al coborârii, respectiv procesul imersiunii în inconștient – în termeni jungieni, procesul circumambulației – se reliefează într-o narațiune care în sine ia forma unei descinderi într-o „peșteră a amintirilor”. De asemenea, în contextul în care actul scrierii se profilează ca principal vector cognitiv prin demersul retrospectivo-introspectiv

întreprins, și valențele mitico-arhetipale dobândite de memoriile-testament, redactate de protagonistul pentru care literatura constituie un refugiu și subterfugiu totodată, protagonistul face dovada perpetuării mitologemului unirii conștiinței cu inconștientul urmând traseul arhetipal al regăsirii de sine, și se transformă într-un conchistador al adevărului intim provenit, parcă, dintr-o Barataria postmodernă care face ca sentimentul misiunii pierdute să se dilueze într-o acută impresie de nonsens existențial.

Subcapitolul I.2., intitulat *Avataruri erotice ale Dulcineei. De la o dulcinee de Torino la forajul Sinelui și regăsirea Animei*, investighează relațiile pe care protagonistul dezrădăcinat, dotat cu un **animus** slab constelat, le stabilește cu **umbra** sa, cu eurile, non- și anti-eurile sale, precum și cu principalele personaje feminine din roman, pe care le considerăm în context *imago*-uri ale arhetipului relațional **Anima**, responsabil de medierea legăturii dintre conștient și inconștientul personal, dar mai ales de reîmpământenirea acestuia din urmă în inconștientul colectiv, acolo unde se află îngropate rădăcinile sale identitare. Sunt revelatorii în acest sens **simbolismul oniric**, ambivalența simbolismului **canin** și a celui **cabalin**, simbolismul **ochiului** și cel al **vaniliei**, dintre care unele devin prelungiri arhetipale ale Animei, fiind analizate în consecință.

În continuare, pornind de la funcția arhetipală psihopompă dobândită de simbolul **vaniliei**, precum și de cel al **pantofilor**, analizat și sub lupa noologiei abisale, subcapitolul I.3., *Suicidul sau înrobitoria dezrobire. Către o perspectivă sinucigașă*, evidențiază forța arhetipală a frapantului deznodământ românesc, și nucleul său numinos, insistând pe modul în care traiectoria existențială dongaspariană evoluează în răspărul vitalismului hispano-american, plasând personajul pe o orbită thanatofilă și nihilocentrică, dictată de așa numita „gândire slabă” pusă de către Vattimo și Rovatti la baza poeziei personajului postmodernist. Prin proteismul motivației și densitatea conotativă a gestului suicidar – a cărui înțelegere am încercat să o înlesnim relaționând cele destăinuie de don Gaspar cu elementele-cheie camuflați în spatele spuselor sale, precum și

furnizând chei de interpretare pentru cele latente în viziunea eshatologică a protagonistului –, tiparul autosuprimării evidențiat la cavalerul columbian, care devine deopotrivă agent și pacient al reducerii și readucerii la neființă, dă măsura unei atitudini desființatoare, opuse celei ziditoare și soteriologice donquijotești, o atitudine dongaspariană luciferică, îndumnezeitoare, de *suspunere* față de o soartă injustă.

Urmărind aceeași linie evolutivă fondată pe orgoliu demiurgic, în virtutea căreia un complex de inferioritate se transformă într-unul de superioritate, ultimul capitol analizează călătoria identitară dongaspariană, pe parcursul căreia **picarecul** și **candidianul** se împletesc, iar multiplele tipare arhetipale – ale rătăcirii, (re)găsirii și (re)cuceririi – se interpun și chiar suprapun, vădind „cicatrica colonială” și opțiunea de decolonializare (Mignolo) a protagonistului, „trauma nașterii” (Rank), „rădăcinile strămbate” (Montaner) și „labirintul singurățății” sale (Paz). În cazul personajului columbian, care nu încetează să oscileze între extreme: atracție și respingere, fascinație și repulsie, apolinic și dionisiac, moral și imoral, sacru și profan, sclavie și libertinism, libertate și tiranie, civilizație și barbarie, centru și periferie, idealism și realism, amăgire și dezamăgire voință și abulie etc., tranziția între tipologii afine sau opuse, care, în creuzetul său identitar nu sunt nici antagonice, nici întru totul fuzionante, se observă în repertoriul de tensiuni și schimburi intra- și interculturale generate de acest context conflictual între Lumea Veche și Lumea Nouă. Prin prisma distincției blagiene între atitudinea anabasică, activă a cuceritorului european, transgresor și invaziv, și respectiv cea catabasică, de retragere a pasivului, evazivului și supusului ind, am putut observa că don Gaspar se dovedește a fi opus anabasicului don Quijote, reprezentativ pentru Spania imperialistă, dar și tipologiilor picarești și candidiene, relativ unilaterale, acesta adoptând sensul inițial catabasic al fugii, pentru a glisa apoi în anabasic, și a schimba ulterior din nou macazul în final. Fiind caracterizat printr-un adânc dezzechilibru constitutiv, așadar, personajul columbian pendulează între catabasic și anabasic, între tendința centrifugă și cea centripetă, opunând tendinței net afirmative a

europenului una de negare, de retragere în sine, de dispersie, suspendare și descompunere.

5. Concluzii

Concluzionând, enigmaticul, hibridul, polimorful și plurivalentul erou abadfaciolincean, central și marginal, cucerit și cuceritor, **demistificant** și **remitizator**, **descentrat**, dar **centralizator**, care avansează pe măsură ce se retrage, se smerește și în același timp se afirmă, și se înstăpânește pe măsură ce slujește, este un rod literar altoit pe modele europene reciclate, lansându-se ca o continuare a modelului picareesc, respectiv a celui candidian, care îl îndepărtează inițial de eroul cervantin, însă sfârșește prin a le contrazice și depăși. Altfel spus, departe de a fi un personaj unidimensional, plat, tocmai **plurivocitatea** acestuia îi conferă **unicitate**. Fiind un **metis** atât în sens propriu, cât și în sens figurat, Gaspar Medina Urdaneta este **transfigurat**, deci se impune, nu ca rod al unei simple tentative demistificatoare, ca o figură adoptată, transplantată pur și simplu dincolo de ocean, ci ca o **adaptare**, ca o **remitologizare** și **revitalizare** a figurilor donquijotești, picarești și candidiene. În acest sens, caracterul hibrid al personajului este rezultat prin împletirea și coexistența simbiotică a celor trei tipologii menționate, și nu prin grefarea lor în spiritul unor măști sau al unei deghizări pe un model preexistent preluat ca atare. Forțele motrice mitopoetice corespunzătoare figurilor arhetipale aparent **divergente**, de fapt **converg** și acționează sinergic în matricea arhetipală donquijotescă făcând ca tocmai metisajul identitar să fie cel care îi conferă personajului forță ontologică, permițându-i să funcționeze în spiritul unei **unități identitare**, chiar dacă mozaicate, ce se afirmă în pofida tendințelor dezintegrate și de fragmentare.

În ceea ce privește una dintre laturile cele mai pregnante ale poliedricului personaj propus de HAF, aceea de **donquijote atipic**, conchidem că nu doar tendința de autoexterminare dongaspariană creează un abis între protagonistul columbian devitalizat, și prototipul iberic, ci mai ales thanatofilia dongaspariană ca atare, dublată de un instinct de conservare

slăbit, ambele vădit opuse biofiliei militante și vitalismului donquijotesc. Cu toate acestea, opoziția dongaspariană declarată față de nedreptăți, de moravurile vremii, și atașamentul, în schimb, față de vechile valori, mențin personajul în matricea arhetipului literar donquijotesc cu irizații metafizice, cvasihristice. La tragedia justițiarului nedreptățit, atenuată de ștregăria eroului picaresc și de dezamăgirea candid-ului columbian văduvit de candoare înainte de vreme, contribuie neajunsurile relației avute de (anti)eroul hiperlucid cu anima, arhetipul relațional responsabil de reglarea legăturilor socio-emoționale. Vertebrat, în schimb, nu doar de o anima mai puternică, ci și de un arhetip al sensului – animus – mai pronunțat, justițiarul don Quijote suprainvestește, deci, speranță și energie, în timp ce abulia, resentimentele, oboseala și vidul existențial dongasparian conduc inevitabil spre aneantizare, făcând ca personalitatea columbianului, cu un potențial considerabil de altfel, să se dizolve în neant. În această lumină, dacă în materie de *ars vivendi*, nu putem spune că eroul abadfaciolincean excelează, singura cale de defulare și de canalizare productivă a forțelor sale etico-estetice rămân memoriile sale, în care impresionantul stil neobaroc al personajului pune bazele unei *ars scribendi* care nu poate să treacă neobservată.

Cu alte cuvinte, în *Asuntos de un hidalgo disoluto* izomorfismul se deschide în polimorfism, insurgență și invenție arhetipală. În ciuda inadaptării sale structurale și a incapacității de a trăi plener în limitele realității distopice, ostenitul donquijote columbian, devenit scutier al literaturii, fiind dublat de un bătrân candid picarizat, funcționează autentic, organic și autarhic, complementar și nu neapărat opus aceluși donquijote iberic, în cadrul literaturii hispano-americane, dar și dincolo de limitele acesteia, ce propune un canon alternativ pe baza unui repertoriu tematico-stilistic puternic ancorat în imaginarul arhetipal al societății hispano-americane. Astfel, dacă, pe de o parte, traiectoria personajului este simptomatică pentru starea nației, noua sensibilitate și axiologie marcate de motivul dezrădăcinării și de cel al „rădăcinilor strâmbate” (sp. *las raíces torcidas*), dar totodată și de nostalgia originilor, de clasicul *regressus ad*

uterum, de revoltă și (auto)castrare, precum și de sacrificiul fondator etc., corespunzătoare paradigmei hispano-americane, pe de altă parte, îl transformă pe eroul romanesc columbian, **impur** și **pur** totodată, într-una dintre multiplele verigi din lanțul de personaje literare ce concentrează chintesența condiției umane.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

I. BIBLIOGRAFIE PRIMARĂ

- ABAD FACIOLINCE, Héctor, *Asuntos de un hidalgo disoluto*, Tercer Mundo Editores, Bogotá, 1994.
- ABAD FACIOLINCE, Héctor, *Lo que fue presente (Diarios 1985-2006)*, Alfaguara, Bogotá, 2019.
- ALEMÁN, Mateo, *Guzmán de Alfarache*, Florencio Sevilla Arroyo (ed.), PENGUIN Random House Grupo Editorial, Madrid, 2015 [1599; 1604].
- CERVANTES SAAVEDRA, Miguel de, *Nuvela exemplare*, Sorin Mărculescu (trad.), Editura Cartea Românească, București, 1981.
- CERVANTES SAAVEDRA, Miguel de, *Don Quijote de la Mancha*, Ion Frunzetti & Edgar Papu (trad.), cu un cuvânt înainte de María Teresa León și postfața de Ovidiu Drimba, Editura pentru Literatură Universală, București, 1965.
- CERVANTES SAAVEDRA, Miguel de, *Primera Parte del Ingenioso Caballero Don Quijote de la Mancha*, décimosexta edición, Cátedra, Madrid, 1977 [1605].
- CERVANTES SAAVEDRA, Miguel de, *Segunda Parte del Ingenioso Caballero Don Quijote de la Mancha*, John Jay Allen (ed.), Cátedra, Madrid, 1977 [1615].
- DARÍO, RUBÉN, „D. Q.”, în *Almanaque*, Peuser, Buenos Aires, 1899, p. 57-58, <https://docplayer.es/64520997-Imprimir-d-q-ruben-dario.html>.
- NIETZSCHE, Friedrich, *Știința voioasă*, Liana Micescu; Simion Dănilă (trad.), Humanitas, București, 2013.
- QUEVEDO, Francisco de, *El Buscón*, introducción y notas de Marta Arciniega, La Spiga Languages, Milano, 2004 [1626].
- ROA BASTOS, Augusto, *Yo, el Supremo*, Alfaguara, Madrid, 1992 [1974].
- VOLTAIRE, *Cándido, o el optimismo*, Mauro Armiño (ed.), Espasa, Colección Austral, Barcelona, 2001./ *Candid sau Optimismul*, Al. Philippide (trad.), Editura pentru Literatură Universală, București, 1969.
- *** *La vida de Lazarillo de Tormes, y de sus fortunas y adversidades*, Víctor García de la Concha (ed.), prefață de Gregorio Marañón, Espasa Calpe, Madrid, 2007 [1554].

I. BIBLIOGRAFIE SPECIFICĂ. EXEGEZA OPERELOR LUI HÉCTOR ABAD FACIOLINCE. LITERATURĂ COLUMBIANĂ. POST-BOOM

➤ cărți și capitole din cărți

- ARDILA-JARAMILLO, Clemencia, „El efecto humorístico en *Asuntos de un hidalgo disoluto*”, în *El libro y la vida. Ensayos críticos sobre la obra de Héctor Abad Faciolince*, Catalina Quesada & Kristine Vanden Berghe (eds.), Presses Universitaires de Liège - Ediciones EAFIT, Medellín, 2019, pp. 121-139.
- ARDILA-JARAMILLO, Clemencia, *El segundo grado de la ficción: estudio sobre los procesos metaficcionales en la narrativa colombiana contemporánea (Vallejo, Abad Faciolince y Jaramillo Agudelo)*, Universidad de Antioquia - Fondo Editorial Universidad EAFIT, Medellín, 2014.
- BECERRA, Eduardo, „Leer, vivir... Viajes de ida y vuelta”, în *El libro y la vida. Ensayos críticos sobre la obra de Héctor Abad Faciolince*, Catalina Quesada & Kristine Vanden Berghe (eds.), Presses Universitaires de Liège - Ediciones EAFIT, Medellín, 2019, pp. 101-121.
- BERMÚDEZ ROJAS, Ronald, *De la crisis de la novela a la novela de la crisis. Fundamentación filosófica de la narrativa actual en Colombia*, Tesis doctoral - Universidad de Salamanca, Gredos, 2013, [https://gredos.usal.es/bitstream/handle/10366/124079/DLEH Berm%3%badezRojasRonald_Tesis.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://gredos.usal.es/bitstream/handle/10366/124079/DLEH_Berm%3%badezRojasRonald_Tesis.pdf?sequence=1&isAllowed=y).
- BLAUSTEIN, Daniel, *Procedimientos miméticos y antimiméticos en obras del “post-boom”*, Georg Olms Verlag, Hildesheim, 2011.
- CAPOTE DÍAZ, Virginia, „Narrativas del yo, intertextualidades y parodias. Las dinámicas de la edición global”, în *El libro y la vida. Ensayos críticos sobre la obra de Héctor Abad Faciolince*, Catalina Quesada & Kristine Vanden Berghe (eds.), Presses Universitaires de Liège - Ediciones EAFIT, Medellín, 2019, pp. 33-51.
- CASTAÑEDA, Guillermo, *El ejercicio de memoria literaria en El olvido que seremos*. Tesis de pregrado, Pontificia Universidad Javeriana, Colombia, 2008.
- CORRAL, Wilfrido H., „Contra la pereza y la crítica: la no ficción creativa”, în *El libro y la vida. Ensayos críticos sobre la obra de Héctor Abad Faciolince*, Catalina Quesada & Kristine Vanden Berghe (eds.), Presses Universitaires de Liège - Ediciones EAFIT, Medellín, 2019, pp. 65-85.
- ESCOBAR MESA, Augusto, *Cuatro naufragos de la palabra*, Fondo Editorial Universidad EAFIT, Medellín, 2003, versiune electronică: https://books.google.ro/books?id=evXXGV6jhGcC&printsec=frontcover&hl=es&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false (consultat: 10.09.2017).

- ESCOBAR MESA, Augusto, *Las búsquedas literarias de Héctor Abad Faciolince*: Angosta, El olvido que seremos, El amanecer de un marido y La oculta, Editorial EAFIT, Medellín, 2017.
- FLÓREZ FARFÁN, Miguel Ángel; OSORIO SÁNCHEZ, Andrés Felipe, *Gamboa, Abad y Mendoza, tres nombres de la nueva novelística colombiana*, Universidad de La Sabana, Bogotá, 2013, <https://www.yumpu.com/es/document/view/14445726/iv-gamboa-abad-y-mendoza-tres-nombres-de-la-nueva-novelistica->, <http://biblioteca.versila.com/15785133/gamboa-abad-y-mendoza-tres-nombres-de-la-nueva-novelistica-colombiana> (09/09/2016).
- FUGUET, Alberto & GÓMEZ, Sergio, *McOndo*, Grijalbo Mondadori, Barcelona, 1996.
- GARGANIGO, John F. et. al., *Huellas de las literaturas hispanoamericanas*, Pearson, 2001, <http://www.ux1.eiu.edu/~cfcca/novisimanarrativa1.html>.
- JIMÉNEZ CORREA, Catalina, *Héctor Abad Faciolince: vida y obra de un quitapesares. Tesis de pregrado*, Universidad Pontificia Javeriana, Colombia, 2006.
- LÓPEZ, Alejandro José, *El arte de la novela. En el post-Boom latinoamericano*, Editorial Universidad del Valle, Cali, 2017.
- MARCOS, Juan Manuel, *De García Márquez al post-boom*, Orígenes, Madrid, 1985.
- MEJÍA RIVERA, Orlando, „Héctor Abad Faciolince” in *La generación mutante: nuevos narradores colombianos*, Editorial Universidad de Caldas, Manizales, 2001/2, pp. 219-248, https://books.google.ro/books?id=jB42bGp-08C&printsec=frontcover&hl=ro&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false (consultat: 19.01.2016).
- OSORIO, Jesús José (ed.), *Nueva novela colombiana: ocho aproximaciones críticas*, Sin Frontera, New York, 2004.
- OVIEDO, José Miguel, *Historia de La Literatura Hispanoamericana 1: De los Orígenes a la Emancipación*, Alianza Editorial, Madrid, 1995.
- OVIEDO, José Miguel, *Historia de La Literatura Hispanoamericana 2: Del romanticismo al modernismo*, Alianza Editorial, Madrid, 2012.
- OVIEDO, José Miguel, *Historia de la literatura hispanoamericana 3: Postmodernismo, vanguardia, regionalismo*, Alianza Editorial, Madrid, 2001.
- OVIEDO, José Miguel, *Historia de La Literatura Hispanoamericana 4: De Borges al presente*, Alianza Editorial, Madrid, 2012.
- PINEDA BOTERO, Álvaro, *Estudios críticos sobre la novela colombiana 1990-2004*, Fondo editorial Universidad EAFIT, 2005.
- POULIQUEN, Hèlene, *El campo de la novela en Colombia. Una introducción*, Instituto Caro y Cuervo, Bogotá, 2011.
- RAMA, Ángel *La crítica de la cultura en América Latina*, Biblioteca Ayacucho, Caracas, 1985.

- RAMA, Ángel *La novela latinoamericana. Panoramas 1920-1980*, Instituto Colombiano de Cultura, Bogotá, 1982.
- RAMA, Ángel (ed.), *Más allá del boom: Literatura y mercado*, Folios Ediciones, Buenos Aires, 1984.
- RAMA, Ángel *Literatura, cultura y sociedad en América Latina*, Trilce, Montevideo, 2006.
- RAMA, Ángel *Transculturación narrativa en América Latina*, Siglo XXI, México, 1982.
- QUESADA GÓMEZ, Catalina, „Héctor Abad Faciolince (Colombia, 1958)” in *The Contemporary Spanish-American Novel: Bolaño and after...*, Will H. Corral *et al.* (ed.) Bloomsbury, London/New York, 2013, pp. 212-219.
- QUESADA GÓMEZ, Catalina & VANDEN BERGHE, Kristine & CAPORE DÍAZ, Virginia (eds.), *El libro y la vida. Ensayos críticos sobre la obra de Héctor Abad Faciolince*, Medellín: Presses Universitaires de Liège- Ediciones EAFIT, 2019.
- QUESADA, Catalina, „Ficción, metafiction, historia y memoria: una literatura Global”, in *El libro y la vida. Ensayos críticos sobre la obra de Héctor Abad Faciolince*, Catalina Quesada & Kristine Vanden Berghe (eds.), Presses Universitaires de Liège - Ediciones EAFIT, Medellín, 2019, pp. 15-33.
- QUESADA GÓMEZ, Catalina, *La metanovela hispanoamericana en el último tercio del siglo XX*, Arco/Libros, Madrid, 2009.
- SUÁREZ, Juana, *Sitios de contienda. Producción cultural colombiana y el discurso de la violencia*, Frankfurt am Main: Iberoamericana; Vervuert, Madrid, 2010.
- VÉLEZ UPEGUI, Mauricio, „De Asuntos de un hidalgo disoluto” in *Novelas y No-velaciones, ensayos sobre algunos textos narrativos colombianos*, Medellín: Fondo Editorial Universidad EAFIT, 1999, pp. 295-331, https://repository.eafit.edu.co/bitstream/handle/10784/1078/95890414_42.pdf?sequence=2
- WILLIAMS, Raymond L, *The Postmodern Novel in Latin América*, St. Martin's Press, New York, 1995.
- WILLIAMS, Raymond Leslie, *The Columbia Guide to the Latin American Novel Since 1945*, Columbia University Press, New York, 2007, p. 77-78, <https://books.google.ro/books?id=5uipYOqiFzkC&pg=PA77&dq=asuntos+de+un+hidalgo+disoluto+1994&hl=ro&sa=X&ved=2ahUKEwi6jZaN-8XqAhVuk4sKHY9wCWgQ6AEwAHoEAgQAg#v=onepage&q=asuntos%20de%20un%20hidalgo%20disoluto%201994&f=false> .

➤ **artículo**

- ALVARADO DUQUE, Carlos Fernando, „La idea irresoluta del sujeto. A propósito de *Asuntos de un hidalgo disoluto* de Héctor Abad Faciolince”, in *Escribanía* 17 (2)/ 2019, pp. 143-147,

- <http://190.15.16.156/ojs/index.php/escrivanja/article/view/3652>
(consultat: 07/03/2020).
- AVELLANEDA, Rino G., „Héctor Abad Faciolince. *Asuntos de un hidalgo disoluto*” în *Revista de Estudios Colombianos*, nr. 15, San Diego, 1995, pp. 55-56, http://www.colombianistas.org/Portals/0/Revista/REC-15/11.REC_15_RinoAvellaneda.pdf (ultima consultare: 13/04/2016).
- CORRAL, Wilfrido H. et al. (ed.), „Héctor Abad Faciolince”, în *The Contemporary Spanish-American Novel. Bolaño and After*, New York/London: Continuum/Bloomsbury, 2013, pp. 212-217.
- CORRAL, Wilfrido H., „Abad Faciolince, Fuguet, Valencia y Volpi: redefinición de la prosa no ficticia hispanoamericana”, în *Atenea*, Concepción, nr. 511/iulie 2015, https://scielo.conicyt.cl/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0718-04622015000100003.
- GIARDINELLI, Mempo, „Variaciones sobre la postmodernidad o ¿Qué es eso del posboom latinoamericano?” în *Puro cuento*, 23/1990, Buenos Aires, pp. 172-189.
- LÓPEZ, Alejandro José, *El arte de la novela en el Post-boom latinoamericano*, Universidad del Valle, Cali, 2017.
- MEJÍA RIVERA, Orlando, „La generación mutante” în *Estudios de Literatura Colombiana*, nr. 4 enero-junio/1999, pp. 99-106, <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4808302>.
- ORTEGA, Julio, „La literatura latinoamericana en la década del ochenta” în *Revista Iberoamericana*, nr. 110-11/1980, pp. 161-165.
- ORTIZ CASSIANI, Javier, „El pasado es tan irreal como el futuro: Abad Faciolince y la nueva historia cultural”, în *Revista de Estudios Sociales*, núm. 54, octubre-diciembre/2015, Universidad de Los Andes, Bogotá, pp. 169-177, Universidad de Los Andes Colombia, <https://www.redalyc.org/pdf/815/81542724013.pdf> (consultat: 07/03/2016).
- RAMA, Ángel, „El boom en perspectiva”, în *Signos Literarios* nr. 1 enero-junio/2005, pp. 161-208.
- SCHAW, Donald L., *The Post-Boom in Spanish American Fiction: A New Vision for Health Care*, State University of New York Press, 1998.
- SKIODOWSKA, Eizbieta, *La parodia en la nueva novela hispanoamericana*, John Benjamins, Amsterdam/ Philadelphia, 1991.
- TORO, Alfonso de, „Postmodernidad y Latinoamérica (con un modelo para la narrativa postmoderna”, în *Revista Iberoamericana*, nr. 155-156, abril-septiembre/1991, p. 440-460, <https://home.uni-leipzig.de/detoro/wp-content/uploads/2014/03/postmodernidad-y-latinoamerica-completa.pdf>.
- URRIBAGO Benítez, Hernando, „El ensayo como riesgo y reiteración: *El arte de la novela en el Post-Boom latinoamericano*”, în *Poligramas*, Nr. 45/2017, pp. 293-297,

<https://poligramas.univalle.edu.co/index.php/poligramas/article/view/323/8527> .

VÉLEZ UPEGUI, Mauricio, „De Asuntos de un hidalgo disoluto”, în *Revista Estudios de Literatura Colombiana*, N°.4, Enero-Junio/1999, pp. 47-74,

<https://go.gale.com/ps/anonymou?id=GALE%7CA108791177&sid=googleScholar&v=2.1&it=r&linkaccess=abs&issn=01234412&p=IFME&sw=w> (consultat: 07/05/2016).

VILLANO, Jaír, «El “boom” y el “posboom” latinoamericano: un tema inagotable» în *El Espectador* din 27/01/2019, <https://www.elespectador.com/noticias/cultura/el-boom-y-el-posboom-latinoamericano-un-tema-inagotable/> .

➤ **discursuri/conferințe**

Héctor Abad Faciolince, „Literatura, Ciencia y Libertad”, discurs ținut la ceas aniversar la Universitatea din Medellín în 24/03/2015, <https://www.youtube.com/watch?v=DN-42sj53MQ> .

➤ **interviuri**

FERNÁNDEZ HALL, Lilian, „Entrevista con Héctor Abad Faciolince” în *Revista electrónica El Hablador*, nr. 15/2010, http://www.elhablador.com/entrevista15_abab1.html .

JIMÉNEZ JIMÉNEZ, Raquel, „Héctor Abad Faciolince: «Mi padre era quijotesco en el sentido de luchar por un ideal que está condenado a la derrota»” în *Zenda XISEMANAL* din 22/10/2017, <https://www.zendalibros.com/entrevista-hector-abad-faciolince-padre-quijotesco/> .

LLORENTE, Manuel, „Cuando escribo, puedo permitírmelo todo”, în *El Mundo*, 12/03/2020, <https://www.elmundo.es/cultura/literatura/2020/03/12/5e693a1021efa072518b45b3.html> .

MARÍN, Maribel, „Héctor Abad Faciolince: “Prefiero el perdón a la justicia”” în *El País* > *Cultura*, Madrid din 03/10/2017, https://elpais.com/cultura/2017/10/03/actualidad/1507053813_908991.html?rel=str_articulo#1534448822322 .

ORREGO, Jaime, „Entrevista con Héctor Abad Faciolince” în *La hojarasca n° 2*, Marzo, 2007, <http://www.escriitoresyperiodistas.com/NUMERO27/jaime.htm>.

ROJAS, Ana Gabriela, «Héctor Abad Faciolince: “Escribir del asesinato de mi padre fue sacarme de dentro algo muy importante, a veces como un tumor, a veces como un hijo”», BBC, 4 nov. 2019, <https://www.bbc.com/mundo/noticias-49943281>.

***

HAF în dialog cu Laura García în cadrul *Escritores colombianos*, 2001 (fragment), <https://www.youtube.com/watch?v=WjoNx9JOLLo> .

- Héctor Abad Faciolince „Ficción o no ficción, esa es la cuestión” interviu oferit în 6/10/2010 în cadrul unei serate din cadrul Festivalului *VivAmérica*, Casa de América, <https://vimeo.com/20291902>, <https://www.youtube.com/watch?v=EcyMFDzwGk4> .
- Héctor Abad Faciolince în dialog cu José Zepeda, „Héctor Abad: el olvido que seremos en el recuerdo que somos”, *Informarn*, 31/01/2011, <https://www.youtube.com/watch?reload=9&v=zNhUmmwk7jo> .
- HAF în dialog cu con Marisa Blanco în cadrul *VI. Festival Internacional de las Letras de Bilbao*, Alhóndiga Bilbao, 16/04/2013, <https://www.youtube.com/watch?v=-tkOTzv4n4c&t=3622s>.
- HAF în dialog cu Santiago Rivas: „Héctor Abad Faciolince: duelo y escritura”, *En Órbita* 14/02/2014 <https://www.youtube.com/watch?v=siViLcX4sc4&t=96s>.
- HAF în dialog cu Santiago Gamboa în cadrul *Oiga Mire Lea 1er Festival Internacional de Literatura*, Cali, 2-16/09/2015, <https://www.youtube.com/watch?v=CEGVHsBtL4> .
- *, „Héctor Abad Faciolince y el sueño de paz de su padre”, Producciones Media Naranja, 11/06/2016, <https://www.youtube.com/watch?v=7Oc9hloPMel>.
- *, „Abad Faciolince: Los personajes malos gustan más, los buenos no tienen gracia”, în *La Republica* din 16/02/2018, <https://www.larepublica.ec/blog/cultura/2018/02/16/abad-faciolince-los-personajes-malos-gustan-mas-los-buenos-no-tienen-gracia/>.
- HAF în dialog cu Santiago Gamboa, în cadrul emisiunii *Ciencia en Bicicleta | Parque Explora* din 26/07/2017, <https://www.youtube.com/watch?v=G8t-OgeXREU> .
- HAF în dialog cu Juan Diego Mejía, în cadrul *HayFestivalJericó*, 1/02/2020 <https://www.youtube.com/watch?v=oPI-45CPEjA> .
- HAF în dialog Antón Castro Janira Gómez Muñoz „Héctor Abad Faciolince: Llegué a ser escritor solo cuando conté la historia de mi papá” , *France 24 Español*, în cadrul *Highfestival Cartagena*, 11/02/2020, <https://www.youtube.com/watch?v=2xah6uajAN4> .
- HAF în dialog cu Berna González Harbour, „Qué está leyendo Héctor Abad Faciolince” pentru *El País*, 12/03/2020, <https://www.youtube.com/watch?v=WkiXiaFEH14> .
- HAF în dialog cu Antón Castro și Rafael Campos cu ocazia prezentării virtuale a jurnalului său *Lo que fue presente*, Alfaguara, 2019, organizat de Librería Cálamo în 07/05/2020, <https://www.facebook.com/libreriacalamo/videos/666143787499705/>.
- HAF în dialog cu Santiago Aguilar Morán & Juan Carlos pentru Radio Calle, din 7/05/2020, <https://www.youtube.com/watch?v=Pbm0vs7ff5g> .
- Héctor Abad Faciolince în cadrul *Letras de emergencia*, 19/05/2020 https://www.youtube.com/watch?v=EHRgKYJ_A0Q .

➤ **reportaje**

LAFUENTE, Javier, „El dolor de los Abad, el dolor de Colombia” în *El País>Babelia*, Madrid din 28/08/2015, https://elpais.com/cultura/2015/08/19/babelia/1439978987_203130.html.

***

Tesis | „Héctor Abad, vivir en palabras”, Canal Sur, 27/05/2018, <https://www.youtube.com/watch?v=oan-vz3gl0o>.

„Los cinco libros favoritos de Héctor Abad Faciolince”, Lee por gusto, 4/01/2016, <https://www.youtube.com/watch?v=yypY2sW7KIw>.

„Los libros de... Héctor Abad Faciolince”, ARCADIA, 13/08/2015 <https://www.youtube.com/watch?v=Df71AyzJ2RM>.

➤ **documentare**

Carta a una sombra, în regia Danielei Abad (fiica lui HAF) și a lui Miguel Salazar, Caracol TV & Producciones La Esperanza, 2015, <https://vimeo.com/232463191>, <https://www.youtube.com/watch?v=JBPLIII6O9Y>.

➤ **WEBOGRAFIE**

<http://www.hectorabad.com/biografia/>

<http://www.esacademic.com/dic.nsf/eswiki/563986>

II. BIBLIOGRAFIE CRITICĂ

ADAMS, Mildred, „Don Quijote, arquetipo para americanos”, în *Revista de Occidente*, 22/1968, pp. 199-204.

ALBÉRÈS, René-Marill, *La aventura intelectual del siglo XX*, Rosalía Cardosos (trad.), Ed. Peuser, Buenos Aires, 1952.

ÁLVAREZ AMORÓS, José Antonio, *Ulysses como paradigma de intertextualidad*, PALAS ATENEA EDICIONES SA, Madrid, 1991.

AMERY, Jean, *Despre sinucidere: Discurs asupra morții liber alese*, Corina Bernic (trad.), Editura ART, București, 2012.

ANGELESCU, Silviu, *Mitul și literatura*, Editura Univers, București, 1999.

ANZIEU, Didier, *Psihanaliza travaliului creator*, de Bogdan Ghiu (trad.), Editura Trei, București, 2004.

AVALLE-ARCE, Juan Bautista, *Don Quijote como forma de vida*, Fundación Juan March y Editorial Castalia, Valencia, 1976.

BAHTIN, Mihail, *Probleme de literatură și estetică*, Nicolae Iliescu (trad.), prefață de Marian Vasile, Univers, București, 1982.

BARTHES, Roland, *Romanul scriiturii. Antologie*, Adriana Babeți, Delia Șepețean-Vasiliiu (trad.), Univers, București, 1987.

BATTAGLIA, Salvatore, *Mitografia personajului*, Alexandru George (trad.), Editura Univers, București, 1976.

BAUTISTA NARANJO, Esther, *La reescritura del mito de don Quijote en la novela de lengua inglesa y de lengua francesa de los siglos XIX y XX*, Universidad de Castilla-La Mancha, 2013.

- BĂDESCU, Ilie, *Sociologie noologică. Ordinea spirituală a societății. Strat și substrat sufletesc, Opera omnia*, Tipo Moldova, Iași, 2010.
- BENEDICT, Ruth, *Patterns of Culture*, Houghton Mifflin, Boston, Massachusetts, 1989 [1934].
- BENÍTEZ VINUEZA, Leopoldo, „El quijotismo como actitud”, în *Revista Casa de la Cultura Ecuatoriana*, n° 5, Quito, Editorial Casa de la Cultura, 1947, pp. 75-116, http://cvc.cervantes.es/literatura/quijote_america/ecuador/benitez.htm#npasn (consultat: 13/04/2016).
- BIEDERMAN, Hans, *Dicționar de simboluri*, 2 vol., Dana Petrache (trad.), Saeculum, București, 2002.
- BLAGA, Lucian, *Opere*, vol. 9 (*Trilogia culturii*), Dorli Blaga (ed.), Editura Minerva, București, 1985.
- BLOOM, Harold, *Anxietatea influențelor. O teorie a poeziei*, Rareș Moldovan (trad.), Paralela 45, Pitești, 2008.
- BLOOM, Harold, *Canonul occidental - cărțile și școala epocilor*, Diana Stanciu (trad.), Univers, București, 1998.
- BOLEA, Ștefan, *Jung și filosofia umbrei*, postfață de Ilinca Ilian, Tracus Arte, București, 2019.
- BONDOR, George, *Dansul măștilor. Nietzsche și filozofia interpretării*, Humanitas, București, 2008,
- BORBÉLY, Ștefan, *De la Herakles la Eulenspiegel. Eroicul*, Dacia, Cluj, 2001.
- BRAGA, Corin, *10 studii de arhetipologie*, Dacia, Cluj-Napoca, 1999.
- BRAGA, Corin, *De la arhetip la anarhetip*, Editura Polirom, Iași, 2006.
- BURGOS, Jean, *Pentru o poetică a imaginarului*, Gabriela Duda, Micaela Gulea (trad.), Univers, București, 1988.
- CAJAL, Ramón y, *Pshilogia lui Don Quijote și quijotismul*, Editura Eminescu, București, 1986.
- CAMPBELL, Joseph John, *El héroe de las mil caras. Psicoanálisis del mito*, Luisa Josefina Hernández (trad.), Fondo de Cultura Económica, México, 1959.
- CANAVAGGIO, Jean, *Don Quijote, del libro al mito*, Espasa, Madrid, 2006.
- CĂLINESCU, Matei, *Cele cinci fețe ale modernității. Modernism, avangardă, decadentă, kitsch, postmodernism*, Tatiana Pătrulescu, Radu Țurcanu (trad.), Univers, București, 1995.
- CHEVALIER Jean & GHEERBRANT, Alain (ed.), *Dicționar de simboluri*, 3 vol., Editura Artemis, București, 1993.
- CIFOR, Lucia, *Principii de hermeneutică literară*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2006.
- CIOPRAGA, Constantin, *Între Ulysse și Don Quijote. Reflecții despre literatură*, Junimea, Iași, 1978.
- CODRESCU, Răzvan, *Spiritul dreptei. Între tradiție și actualitate*, Editura Christiana, București, 2018.
- CONSTANTINESCU, Cătălin; LIHACIU, Ioan Constantin; Ștefan, Ana-Maria, *Dicționar de literatură comparată*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, Iași, 2007.

- CRIHANĂ, Alina Daniela, *Romanul generației 60. Imaginar mitopolitic și ficțiune parabolică. De la mitocritică la mitanaliză*, Editura Europlus, Galați, 2011.
- CRISTEA, Valeriu, *Pe urmele lui Don Quijote*, Editura Cartea Românească, București, 1986.
- DIMA, Alexandru, *Principii de literatură comparată*, Editura enciclopedică română, București, 1972.
- DRAGOMIR, Leonid, *Freud și Nietzsche. Un eseu asupra ideii de inconștient*, Trei, București, 2006.
- DRAM, Constantin, „Eroul cervantesc între realitate și sminteală”, în *ACTA IASSYENSIA COMPARATIONIS*, nr. 6/2008 RAȚIONAL-IRĂȚIONAL/RĂȚIONAL-IRĂȚIONALNEL-IRRĂȚIONALNEL, Iași, pp. 183-191, http://www.literaturacomparata.ro/Site_Acta/Old/acta6/acta6_dram.pdf (ultima consultare: 5/07/2019).
- DRAM, Constantin, „Cele două mari începuturi ale romanului modern” în *Romanul ca expresie deplină a imaginarului epic; începuturi, consolidări, direcții moderne*, Universitas XXI, Iași, 2009, pp. 89-146.
- DUȚU, Alexandru, *Literatură comparată și istoria mentalităților*, Editura Eminescu, București, 1982.
- DURAND, Gilbert, *Arte și arhetipuri. Religia artei*, Andrei Niculescu (trad.), Meridiane, București, 2003.
- DURAND, Gilbert, *Aventurile imaginii. Imaginația simbolică. Imaginarul*, Muguraș Constantinescu; Anișoara Bobocea (trad.), Nemira, București, 1999.
- DURAND, Gilbert, *Figuri mitice și chipuri ale operei*, Irina Bădescu (trad.), Nemira, București, 1997.
- DURAND, Gilbert, *Introducere în mitologie – mituri și societăți*, Corin Braga (trad.), Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2004.
- DURAND, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarului. Introducere în arhetipologia generală*, Marcel Aderca (trad.), prefață și postfață de Radu Toma, Univers, București, 1977.
- DURKHEIM, Émile, *Sinuciderea. Studiu de sociologie*, Mariana Tabacu (trad.), Editura Antet XX Press, Prahova, 2005.
- DUSSEL, Enrique, *El encubrimiento del otro: hacia el origen del mito de la modernidad*, 3^a ed., Editorial Abya Yala, Quito, 1994, <https://books.google.ro/books?id=s1tPcsg9VbgC&printsec=frontcover&hl=es#v=onepage&q&f=false> (consultat: 15/07/2018).
- EDINGER, Edward F., *Ego și arhetip. Individuarea și funcția religioasă a psihicului*, Claudia Pănculescu (trad.), Nemira, București, 2014.
- EDINGER, Edward F., *Întâlnire cu Sinele*, Ema Jalba-Soimaru (trad.), Editura Nemira, București, 2016.
- EL SAFFAR, Ruth Anthony & WILSON DE ARMAS, Diana, *Quixotic Desire: Psychoanalytic Perspectives on Cervantes*, Cornell University Press, Ithaca and London, 1993.

- ELIADE, Mircea, *Aspecte ale mitului*, Paul Dinopol (trad.), prefață de Vasile Nicolescu, Univers, București, 1978.
- ELIADE, Mircea, *Imagini și simboluri*. Eseu despre simbolismul magico-religios, Alexandra Beldescu (trad.), prefață de Georges Dumézil, Humanitas, București, 1994.
- ELIADE, Mircea, *Mitul eternei reîntoarceri: Arhetipuri și repetare*, Maria Ivănescu, Cezar Ivănescu (trad.), Editura Univers Enciclopedic, București, 1999a.
- EVSEEV, Ivan, *Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale*, Editura Amarcord, Timișoara, 1994.
- FERNÁNDEZ, Teodosio (ed.), *El Quijote visto desde América*, Visor Libros, Madrid, 2005.
- FERRÉOL, Gilles & JUCQUOIS, Guy (coord.), *Dicționarul alterității și al relațiilor interculturale*, Nadia Farcaș (trad.), Polirom, Iași, 2005.
- FRESÁN, Rodrigo, „Apuntes para una teoría de lo quijotesco como virus”, în M. Barchino Pérez, Cuenca (ed.), *Territorios de la Mancha: Versiones y subversiones cervantinas en la literatura hispanoamericana: Actas del VI Congreso Internacional de la Asociación Española de Estudios Literarios Hispanoamericanos*, Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha, 2007, pp. 41-56.
- FREUD, Sigmund, *Disconfort în cultură*, Roxana Melnicu (trad.), Editura All, București, 2011.
- FREUD, Sigmund, *Introducere în psihanaliză*, Ondine Dăscălița; Roxana Melnicu; Wilhelm Reiner (trad.), București, Trei, 2010b.
- GALEANO, Eduardo, *Las venas abiertas de América Latina*, Siglo XXI, Madrid, 2003.
- GÂRLEA, Olesia, *Mit și ficțiune artistică în opera literară*, Profesional Service, Chișinău, 2013.
- GENETTE, Gérard, *Introducere în arhitect. Ficțiune și dicțiune*, Ion Pop (trad.), Univers, București, 1994.
- GENETTE, Gérard, *Palimpsestos. La literatura en segundo grado*, Celia Fernández Prieto (trad.), Taurus, Madrid, 1989.
- HAGEDORN, Hans Christian (coord.), *Don Quijote por tierras extrañas: estudio sobre la recepción internacional de la novela cervantina*, Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha, Cuenca, 2007.
- HAGEDORN, Hans Christian (ed.), *Don Quijote, cosmopolita: nuevos estudios sobre la recepción internacional de la novela cervantina*, Ediciones de la Universidad Castilla-La Mancha, Cuenca, 2009.
- HAGEDORN, Hans Christian (coord.), *Don Quijote en su periplo universal. Aspectos de la recepción internacional de la novela cervantina*, Ediciones de la Universidad Castilla-La Mancha, Cuenca, 2011.
- HAGEDORN, Hans Christian (coord.), *Don Quijote en los cinco continentes: Acerca de la recepción internacional de la novela cervantina*, Ediciones de la Universidad Castilla-La Mancha, Cuenca, 2016.
- HASSAN, Ihab, „Sfășierea lui Orfeu: Spre un concept de postmodernism”, în *Caiete Critice*, nr. 1-2/1886, pp. 180-187.

- HASSAN, Ihab Habib, *The Postmodern Turn. Essays in Postmodern Theory and Culture*, Ohio State University Press, 1987.
- HERRERO CECILIA, Juan, „El mito como intertexto: la reescritura de los mitos en las obras literarias” în *Çedille. Revista de estudios franceses*, Tenerife, España, 002/abr. 2006, pp. 58-76, https://www.researchgate.net/publication/26451300_El_mito_como_in_tertexto_la_reescritura_de_los_mitos_en_las_obras_literarias (consultat: 12/07/2018).
- HERRERO CECILIA, Juan & MORALES PECO, Montserrat (ed.), *Reescrituras de los mitos en la literatura. Estudios de mitocrítica y de literatura comparada*, Ed. de la Universidad de Castilla-La Mancha, Cuenca, 2008.
- HUTCHEON, Linda, *A Theory of Parody. The Teachings of Twentieth-Century Art Forms*, Methuen, New York and London, 1984.
- HUTCHEON, Linda, *Poetica postmodernismului*, Dan Popescu (trad.), Univers, București, 2002.
- IACOB, Livia, *Parodia literară. Șapte rescrieri românești*, cuvânt înainte de Constantin Dram, Institutul European, Iași, 2011.
- JAUSS, Hans Robert, *Experiență estetică și hermeneutică literară*, Andrei Corbea (trad.), Univers, București, 1983.
- JUNG, Carl Gustav, *În lumea arhetipurilor*, Vasile Dem. Zamfirescu (trad.), Editura „Jurnalul Literar”, București, 1994.
- JUNG, Carl Gustav, *Opere complete vol. 5. Simboluri ale transformării. Analiza preludiului unei schizofrenii*, Daniela Ștefănescu (trad.), Editura Trei, București, 2016a.
- JUNG, Carl Gustav, *Opere complete vol. 8. Dinamica inconștientului*, Daniela Ștefănescu (trad.), Editura Trei, București, 2013.
- JUNG, Carl Gustav, *Opere complete vol. 9/1. Arhetipurile și inconștientul colectiv*, Daniela Ștefănescu, Vasile Dem. Zamfirescu (trad.), Editura Trei, București, 2014.
- JUNG, Carl Gustav, *Opere complete vol. 9/2. Aion. Contribuții la simbolistica Sinelui*, Daniela Ștefănescu (trad.), Editura Trei, București, 2005a.
- JUNG, Carl Gustav, *Opere complete vol. 12. Psihologie și alchimie*, Viorica Nișcov (trad.), Editura Trei, București, 2016b.
- JUNG, Carl Gustav, *Opere complete vol. 14/1. Mysterium Coniunctionis. Separarea și compunerea contrariilor psihice în alchimie*, Dana Verescu (trad.), Editura Trei, București, 2005b.
- JUNG, Carl Gustav, *Opere complete vol. 14/2 Mysterium Coniunctionis. Cercetări asupra separării și unirii contrastelor sufletești în alchimie*, Daniela Ștefănescu (trad.), Editura Trei, București, 2006.
- JUNG, Carl Gustav; Kerényi, Karl, *Copilul divin, Fecioara divină (Introducere în esența mitologiei)*, Daniela Lințoiu, Constantin Jinga (trad.), cuvânt înainte de Adriana Babeți, Amarcord, Timișoara, 1994.
- KAST, Verena, *Umbra din noi. Forța vitală subversivă*, Laura Karsch (trad.), Editura Trei, București, 2013.

- KERNBACH, Victor, *Mit. Mitogeneză. Mitoșferă*, Editura Casa Școalelor, București, 1995.
- KRISTEVA, Julia, „Bajtín, la palabra, el diálogo y la novela” în *Intertextualité : Francia en el origen de un término y el desarrollo de un concepto*, Casa de las Américas, La Habana, 1997, pp. 1-24 [1967].
- LARRAÍN, Jorge, „La identidad latinoamericana. Teoría e historia” în *Estudios Públicos. Revista de Humanidades y Ciencias Sociales*, nr. 55/1994, Santiago de Chile, <https://www.insumisos.com/lecturasinsumisas/Identidad%20latinoamericana.pdf> (consultat: 13/07/2018).
- LARRAÍN, Jorge, „Posmodernidad e identidad latinoamericana” în *Escritos. Revista del Centro de CIENCIAS DEL LENGUAJE*, nr. 13-14, ianuarie-decembrie/1996, pp. 45-74, <https://www.portalcolegiosantalucia.com/Administrador/documentos/osmodernismo%20y%20latinoamerica%2010.pdf> (consultat: 12/07/2018).
- LASH, Scott „Postmodernism as Humanysm” în Bryan S. Turner (ed.) *Theories of Modernism and Postmodernism*, Sage Publi, London, 1990, pp. 62-71.
- LÉVI-STRAUSS, Claude, *Antropologia structurală*, J. Pecher (trad.), prefață de Ion Aluș, Editura Politică, București, 1978.
- LYOTARD, Jean-François, *Condiția postmodernă. Raport asupra cunoașterii*, Ciprian Mihali (trad.), Editura Idea Design & Print, Cluj, 2003.
- MADARIAGA, Salvador de, *Guía del lector del “Quijote”. Ensayo psicológico sobre el “Quijote”*, Prólogo de Luis María Ansón, Madrid, Espasa-Calpe, S.A., 1976.
- MAEZTU, Ramiro de, „Don Quijote sau iubirea” în *Don Quijote, Don Juan y la Celestina. Eseuri întru simpatie*, Mariana Vartic (trad.), prefață de Ion Vartic, Biblioteca Apostrof, Cluj, 1999, pp. 45-116.
- MAÑACH, Jorge, „Filosofía del quijotismo” în REVISTA DE LA UNIVERSIDAD DE LA HABANA (Separata), vol. XXV, n°s 76-81, enero-diciembre, 1948, pp. 63-108, https://cvc.cervantes.es/literatura/quijote_america/cuba/manach.htm (consultat: 13/04/2016).
- MAÑACH, Jorge. *El quijotismo y América. Examen del quijotismo*, Editorial Sudamericana, Buenos Aires, 1950.
- MARIGNO, Emmanuel, MATA INDURÁIN, Carlos & RAMÍREZ SIERRA, Hugo Hernán (eds.), *Cervantes creador y Cervantes recreado*, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Navarra / Publicaciones Digitales del GRISO, Pamplona, 2015.
- MARINO, Adrian, *Biografía ideii de literatură* (7 vol.), Dacia, Cluj, 1991-1998.
- MARINO, Adrian, *Comparatism și teoria literaturii*, Mihai Ungurean (trad.), Polirom, Iași, 1998.
- MCHALE, Brian, *Ficțiunea postmodernă*, Dan H. Popescu (trad.), Polirom, Iași, 2009.

- MEAD, George Herbert, *Mind, Self and Society*, University of Chicago, Chicago, 1934.
- MIGNIOLO, Walter, *La idea de América Latina. La herida colonial y la opción decolonial*, Silvia Jawerbaum, Julieta Barba (trad.), Editorial Gedisa, Barcelona, 2007, <https://es.scribd.com/doc/130753026/1-Walter-Mignolo-La-Idea-de-America-Latina-La-Herida-Colonial-y-La-Opcion-Decolonial> (consultat: 12/07/2018).
- MIHALACHE, Gabriela, *Sinuciderea în literatura română interbelică*, EIKON, București, 2007.
- MILOŠEVIĆ, Nikola, „Don Quijote și nihilismul”, în *Eseuri de antropologie literară*, Dorin Stoescu (trad.), prefață de Nicolae Bellu, Editura Univers, București, 1983, pp. 99-132.
- MINOIS, George, *Istoria sinuciderii: societatea occidentală în fața morții voluntare*, Mircea Ionescu (trad.), Editura Humanitas, București, 2002.
- MONTANER, Carlos Alberto, *Las raíces torcidas de América Latina*, Plaza & Janés Editores, Madrid, 2001.
- MUSARRA-SCHROEDER, Ulla, „Influence versus Intertextuality”, în *The Search for a New Alphabet. Literary Studies in a Changing World*, Harald Hendrix et al. (ed.), John Benjamins, Amsterdam, 1996, pp.167-171.
- MUȘAT, Carmen, *Strategiile subversiunii. Incursiuni în proza postmodernă*, Cartea Românească, București, 2008.
- PAGEAUX, Daniel-Henri, *Literatura generală și comparată*, Livia Ciocoiu (trad.), cuvânt introductiv de Paul Cornea, Polirom, Iași, 2000.
- PAGEAUX, Daniel-Henri, „Imagologie și exotism” în *Literatura generală și comparată*, Livia Ciocoiu (trad.), cuvânt introductiv de Paul Cornea, Polirom, Iași, 2000, pp. 98-99.
- PAVEL, Toma, *Gândirea romanului*, Mihaela Mancaș (trad.), Humanitas, București, 2008.
- PAVESE, Cesare, *Meseria de a trăi*, Jurnal 1935-1950, Florin Chirișescu (trad.), Editura ALLFA, București, 2006.
- PĂCURARIU, Francisc, *Individualitatea literaturii latino-americane*, Univers, București, 1975.
- QUINTELA DI MAGGIO, Silvia Mabel, „¿Descubrimiento o encubrimiento de América?” în *Revista Ariel*, nr. 6, noiembrie/2010, pp. 28-30, https://arielenlinea.files.wordpress.com/2010/11/04_descubrimiento.pdf (consultat: 13/07/2018).
- RANK, Otto, *Dublul. Don Juan*, Maria Vicol (trad.), prefață de Petru Ursache, Institutul European, Iași, 1997.
- RANK, Otto, *Mitul nașterii eroului - o interpretare psihologică a mitologiei*, Monica Medeleanu (trad.), Herald, București, 2012.
- RANK, Otto & SACHS, Hans, *Psihanaliza și științele umaniste*, Herald, București, 2012.
- RAȚIU, Dan Eugen, *Disputa modernism-postmodernism. O introducere în teoriile contemporane asupra artei*, prefață de Tudor Cățineanu, Eikon, Cluj-Napoca, 2012.

- RICOEUR, Paul, *Oneself as Another*, Kathleen Blamey (trad.), The University of Chicago Press, 1992.
- RICOEUR, Paul, *Despre interpretare. Eseu asupra lui Freud*, Magdalena Popescu, Valentin Protopopescu (trad.), Trei, București, 1998.
- RICOEUR, Paul, *Conflictul interpretărilor. Eseuri de hermeneutică I*, Horia Lazăr (trad.), Echinoux, Cluj-Napoca, 1999.
- RIQUER, Martín de, *Para leer a Cervantes*, El Acantilado, Madrid, 2010.
- RODÓ, José Enrique, „El Cristo a la jineta” în *Obras Completas de José Enrique Rodó*, Aguilar Madrid, 1967, pp. 538-539, https://webs.ucm.es/info/especulo/bquijote/q_rodod.html [13.03.2021].
- RODÓ, José Enrique, «La filosofía del Quijote y el descubrimiento de América» / «El centenario de Cervantes» în *Obras completas*, Emir Rodríguez Monegal (ed.), Alicante: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, 2009, pp. 1210-1212.
- ROIG, Arturo Andrés, „Cabalgando con Rocinante. Una lectura del Quijote desde nuestra América”, în *Utopía y Praxis Latinoamericana*, Maracaraibo, nr. 38/ sept. 2007, pp. 143-150.
- SAID, Edward Wadie, *Orientalism: concepțiile occidentale despre Orient*, Amarcord, Timișoara, 2001.
- SARTRE, Jean Paul, *El existencialismo es un humanismo*, Victoria Prati de Fernández (trad.), Sur, Buenos Aires, 1973.
- SARTRE, Jean Paul, *El ser y la nada*, Juan Valmar (trad.), Losada, Buenos Aires, 1988.
- SOVIANY, Octavian, *Cinci decenii de experimentalism. Compendiu de poezie românească actuală. Vol I. Lirica ultimelor decenii de comunism*, Casa de Pariuri Literare, București, 2011.
- STROSETZKI, Ch. (ed.), *Visiones y versiones cervantinas. Actas selectas del VII Congreso Internacional de la Asociación de Cervantistas*, Centro de Estudios Cervantinos, Alcalá de Henares, 2011.
- SURDULESCU, Radu, *Critica mitic-arhetipală. De la motivul antropologic la sentimentul numinosului*, Alfa, București, 1997.
- TODOROV, Tzvetan, *Cucerirea Americii. Problema Celuilalt*, Magda Jeanrenaud (trad.), prefață de Ana-Maria Ștefan, Editura Institutul European, Iași, 1994.
- ȚIȚEI, Alina, *Identitate, alteritate și putere. Realități sociale și problematizări literare în America Latină*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2012.
- VARELA OLEA, Mª Ángeles, *Don Quijote, mitologema nacional: literatura y política entre la Septembrina y la II República*, Centro de Estudios Cervantinos, Alcalá de Henares, 2003.
- VARTIC, Ion, „Ramiro de Maeztu și miturile culpabilității” – prefață la Ramiro de Maeztu, *Don Quijote, Don Juan y la Celestina. Eseuri într-o simpatie*, Mariana Vartic (trad.), Biblioteca Apostrof, Cluj, 1999, pp. 5-43.

- VATTIMO, Gianni & ROVATTI, Pier Aldo (ed.), *Gândirea slabă*, Ștefania Mincu (trad.), Editura Pontica, Constanța, 1998.
- VATTIMO, Gianni *Sfârșitul modernității. Nihilism și hermeneutică în cultura postmodernă*, Ștefania Mincu (trad.), Editura Pontica, Constanța, 1993.
- VATTIMO, Gianni, *Societatea transparentă*, Editura Pontica, Constanța, 1995.
- VERGARA ESTÉVEZ, Jorge; VERGARA DEL SOLAR, Jorge, „Cuatro tesis sobre la identidad cultural latinoamericana. Una reflexión sociológica” în *Revista de ciencias sociales* (CI), Universidad Arturo Prat, Tarapacá (Chile), nr. 12/2002, pp. 77-92, <http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=70801206> (consultat: 13/07/2018).
- VERGARA ESTÉVEZ, Jorge; VERGARA DEL SOLAR, Jorge, „Elementos para una teoría crítica de las identidades culturales en América Latina” în *Utopía y Praxis Latinoamericana*, anul 15, nr. 51, octombrie-decembrie 2010.
- VOȘ, Liliana, *Miturile și literatura. Dimensiuni arhetipale ale creației în dramaturgia contemporană românească*, Editura Școala Ardeleană, Eikon, București, 2018.
- WEISSTEIN, Ulrich Werner, *Parody, Travesty and Burlesque. Imitations with Vengeance*, Indiana University, 1966.
- WUNENBURGER, Jean-Jacques, *Imaginarul*, Dorin Ciontescu-Samfireag (trad.), Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2009.
- ****Pentru o teorie a textului. Antologie „Tel Quel” 1960-1971*, Adriana Babeți, Delia Șepețean-Vasiliiu (trad.), Univers, București, 1980.